

سر سایی پہ روزہ کی

امین الدین

«سعیدی سعید افغانی»

Ketabton.com

سرسایه په روژه کی

امین الدین « سعیدی - سعید افغانی »

بسم الله الرحمن الرحيم

سرسايه په روژه کې

د سرسايي ذکر په اسلامي منابعو کې:

- 1- صدقة الفطر
- 2- زكاة الفطر
- 3- زكاة الصوم
- 4- صدقة په رمضان کې

د سرسايي فلسفه:

که څه هم د روژې لپاره د صدقة الفطر د ورکولو حکمت په روژه کې دممکن نقصان جبيره کول بنوول شوي، خو ټولنيزه فلسفه يې د بي وزلو او نېستمنو خلکو سره مرسته او لاسنيوی دی.

رسول الله صلي الله عليه وسلم ټينگار کړای چې د اختر په مناسبت بايد له بي وسه او مسکين سري سره مرسته وشي او هغه له سوال او احتياجه خلاص کړای شي. پيغمبر صلي الله عليه وسلم فرمايلي: « اغنوهم عن المسألة في مثل هذا اليوم » يانې په دغه شان ورځو کې فقيران او مسکينان له سوال کولو څخه مستغني (بي پروا) کړی. او همدارنگه وکيع بن الجراح رحمه الله وايي: « د رمضان مياشتي صدقة الفطر (سرسايه) داسې ده لکه سجده سهوه په لمانځه کې چې د لمانځه ټول نقصان ختموي. همدارنگه سرسايه د روژې ټولې نيمگړتياوې له منځه وړي.»

صدقة الفطر (سرسايه) اصلاً د هجرت په دوهم کال په کوم کال چې روژه هم فرض شوې لازمه شوې ده. د حکم له مخې، د فطر صدقه واجب ده. د وجوب له دلايلو څخه يې د ابن عباس (رضي الله عنه) خبر دی چې فرمايي:

« فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) زَكَاةَ الْفِطْرِ طَهْرَةً لِلصَّائِمِ مِنَ اللُّغُو وَالرَّفَثِ وَطَعْمَةً لِلْمَسَاكِينِ... » رواه ابوداود. (فرض (واجب) کړې ده رسول الله د فطر صدقه چې

د روژه نيوونکي د بېهوده خبرو او چټياتو پاکونکي ده اود مسکينانو لپاره طعام دی.)

سرسايه په چا باندې واجب ده؟

د احنافو په مذهب کې: سر سايه په هر مسلمان ، آزاد ، صغير ، کبير ، نارينه ، زنانه ، عاقل ، او ليوني چې د کور له حاجت نه علاوه د نصاب مالک وي واجب ده. سړی به د خپل ځان ، کوچنيانو (ځامنو او لورگانو) او هغه غلام چې د خدمت لپاره وي سرسايه اداء کوي . او که چيرته دمشرانو ځامنو، بنځي ، مور، پلار او وروڼو صدقة الفطر (سرسايه) د هغوی له امره پرته ادا کړي، استحساناً صحيح کيږي.

د سر سايي د اداء کولو وخت:

دا چې صدقة الفطر (سرسايه) د اختر د ورځې په سهار ختلو سره واجبيزي خو جايزه ده چې د روژې په مياشت کې له واجب کيدو څخه مخکې ورکړل شي. او له خپل وخت څخه په تأخير سره نه ساقطیږي، بلکه ورکول يې حتمي دي .

دحضرت ابن عمر رضی الله عنه ، څخه په یو حدیث کې راغلي چې: پیامبر صلی الله علیه وسلم هدایت ورکړای چې : « سرسایه (زکات فطر) مخکې لدې څخه چې مسلمانان داختر دلمانځه اداء کولو ته راشي، باید سرسایه تادیه شي .» (دحدیث شماره 1503 امام بخاري).

گرانو لوستونکو!

تقاضا، حکمت اونصب العین د وجوب دسرسایي دادی چې دغه وجیبه باید څو ورځې مخکې د اختر د لمانځه نه اداء شي، ترڅو د مستحقین لاس ته ورسیري.

دحضرت ابن عمر رضی الله عنه په یو حدیث کې راغلي: «و کاتوا یُعْطُونَ قَبْلَ الْفِطْرِ بِيَوْمِ أَوْ يَوْمَيْنِ» (بخاری 1511) یعنی: «هغوی خپل د فطر زکات (سرسایه) یوه یا دوه ورځې مخکې د اختر دلمانځه نه اداء کول»

په سر سایه کې کوم اجناس ورکول کيږي؟

په سر سایه (صدقه فطر) کې (غنمو، خرما، اوربشي او ممیز(کشمش) ورکول کې واجبیږي. په حدیث شریف کې راغلي: «عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخَدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : كُنَّا نُخْرَجُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْفِطْرِ صَاعًا مِنْ طَعَامٍ ، وَكَانَ طَعَامَنَا الشَّعِيرُ ، وَالزَّبِيبُ ، وَالْأَقِطُ ، وَالتَّمْرُ» متفق علیه .

ابو سعید خدري رضي الله عنه وايي: مونږ به د رسول الله صلی الله علیه وسلم په زمانه کې د واره اخترو په ورځ دخپلو خوړو یوه صاع سر سایه (صدقه فطر) ورکوله، او زمونږ طعام اوربشي، ممیز، کورت (قروت) او خرما وه . او د احنافو او امام مالک په نزد انسان کولای شي چې دخپل وطن د خوړو نه که له دې اصنافو پرته هم وی سرسایه ورکولی شي.

صاع څومره ده؟

صاع څلور مده سره مساوي ده او یو مد د یوه میانه انسان یوه ډکه لپه ده، نو یوه صاع څلور لپې کيږي چې په دې کې دکیلو په حساب دمختلفو موادو په حساب په وزن کې فرق راځي، یعنی دخرما څلور لپې د وریجو له څلور لپو سره په وزن کې فرق کوي. په اوسط ډول دوزن په حساب (2 کیلو او 400 گرامه یا 2 کیلو 500 گرامه) غنم او یا هم وریجي کيږي.

په سرسایه کې دنغدو پیسو ورکولو حکم:

اگرچه غوره طریقه خو داده چې په سر سایه کې غنم، وریجي یا خرما ورکړل شي مگر دامام ابوحنیفی (رح) دمذهب پیروان د پیسو په بڼه د سرسایي ورکړه روا گڼلې، او دا د الثوری، حسن البصری، او عمر بن عبدالعزیز نظر هم دی. ولي درې نور مذاهبو پیروان د پیسو په بڼه د سرسایي ادا کولو ته اجازه نه ورکوي.

د هغوی دلیل دا دی چې پیغمبر صلی الله علیه وسلم سرسایه د پیسو په بڼه نه ده ورکړې، نو ځکه یې د پیسو په بڼه ورکړه له سنتو مخالف کار دی.

ولی ځیني ډیراوسني علماء د احنافو رایه تائیدوي، ځکه چې اوس مهال د خلکو له پاره آسانه ده، او په ځانگړي ډول په بنارونو کې چې د خلکو ټولې معاملي په روپیو او پیسو دي.

د دغه نظر له اوسنیو پلویانو څخه شیخ شلتوت(رح)، الغزالی(رح)، او القرضاوي(حفظه

الله) دي.

شيخ قرضاوي د دې دوه لاملونه وړاندې بيان كړل چې رسول الله صلى الله عليه وسلم ولي د پيسو په بڼه سرسايه نه وركوله. په همدې ډول هغه وايي چې د سرسايې هدف د بېوزلو د اړتياوو لري كول دي، او هغه د پيسو په بڼه ممكن دى، او دا چې په زياترو حالاتو، او په زياترو هيوادونو كې د پيسو وركړه د بېوزلو په گټه وي. هغه دا هم وايي چې د خوراك په بڼه د سرسايې وركول د رسول الله صلى الله عليه په وخت كې هم د وركوونكي له پاره اسان وو، او هم د اخيستونكي له پاره په گټه. مگر نن ورځ د خوراك په بڼه د سرسايې وركول د بېوزلو په تاوان دي، او چندان گټه نه شي ترې اخيستلاى. مثلاً، غنم يا خرما چې تر څو بېرته و نه پلوري، او هغه هم په تيب نرخ، تر هغې خپلې اړتياوي نه شي پوره كولاى.

شيخ قرضاوي، له دغه نظر څخه د قحطى حالات چې د خوراك وركړه پكې ډېره گټوره ده، مثنتنى گرځولي، او وايي چې په سرسايه كې بايد د غريب گټه معيار وگڼل شي، او دا چې د قحطى، او آفتونو په وخت كې اصلي اړتيا خوراك وي، نو د جنس وركول په كار دي. او كه چېرې پيسې گټورې وي، نو بيا دې پيسې وركړي.

نن ورځ كه مونږ په اسلامي هيوادونو كې په عامه توگه، او لويديزو هيوادونو كې په ځانگړې توگه، د مسلمانانو حالت ته وگورو، مومو چې دويمه رايه ډېره اسانه، او د اسلامي قانون له روح، او د مسلمانانو له اوسني حالت سره ډېره روغه ده. او كه چېرې په امريكا او يا په اروپا كې ميشتي مسلمانان وغواړي د خپل زكات مالونه يا يوه برخه يې اسلامي هيوادونو ته وليږي، نو د پيسو په بڼه وركړه يې تر ټولو غوره لاره ده.

درسايې مستحقين:

درسايې مستحقين په (60 لمبرآيات دسوره التوبه كې) داسې بيان شوى: «أَمَّا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ»

بناً سرسايه، د نورو صدقو په شان فقيرانو، مسكينانو، قرضدارانو، د الله په لاره كې طالب علمانو مجاهدينو، مسافرينو (اگرچه دغه مسافرين په وطن كې غني وي) وركول كيږي، او كه دا فقيران يې خپل خپلوان هم وي بلکه په خپلو خپلوانو چې مستحق وي ډير ثواب لري.

يوآخي مور، پلار، نيا او نيکه او همداسې پورته نياگانې او نيکو ته به يې نه وركوي كه فقيران هم وي په همدې توگه زوی، لور، او د هغوي اولادونو ته به يې نه وركوي او بنځه به يې خپل خاوند (ميره) ته او خاوند خپلې بنځې ته نه وركوي نورو ټولو خپلوانو ته چې مستحق وي صدقة الفطر (سرسايه) وركول كيداى شي.

و الله اعلم بالصواب

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**